

บทที่ 1

บทนำ

ภูมิหลัง

หลักสูตรการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 ให้มีการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่สอดคล้องกับสภาพปัญหาในชุมชนและสังคม ภูมิปัญญาท้องถิ่น คุณลักษณะอันพึงประสงค์เพื่อเป็นสมาชิกที่ดีของครอบครัว ชุมชน สังคมและประเทศชาติ รวมถึงจัดให้สอดคล้องกับความสามารถตามความถนัดและความสนใจของผู้เรียนแต่ละกลุ่มเป้าหมายเป็นการจัดการศึกษามุ่งเน้นความสำคัญด้านความรู้ ความคิด ความสามารถ คุณธรรม กระบวนการเรียนรู้และความรับผิดชอบต่อสังคม เพื่อพัฒนาให้มีความสมดุล โดยยึดหลักผู้เรียนมีความสำคัญที่สุดทุกคนมีความสามารถในการเรียนรู้และพัฒนาตนเองได้ ส่งเสริมให้ผู้เรียนสามารถพัฒนาตามธรรมชาติและศักยภาพให้ความสำคัญต่อความรู้เกี่ยวกับตนเองและความสัมพันธ์ของตนเองกับสังคม ได้แก่ ครอบครัว ชุมชน ชาติและสังคมโลก รวมทั้งความรู้เกี่ยวกับประวัติศาสตร์ความเป็นมาของสภาพสังคมไทย และระบบการเมืองการปกครอง ในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์เป็นประมุข ความรู้ด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี ความรู้ความเข้าใจและประสบการณ์เรื่องการจัดการ การบำรุงรักษา การใช้ประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมอย่างสมดุลยั่งยืน ความรู้เกี่ยวกับศาสนา ศิลปะ วัฒนธรรม การกีฬา ภูมิปัญญาไทยและการประยุกต์ใช้ภูมิปัญญาและต้องการให้ผู้เรียนได้เห็นโลกกว้างของการทำงาน และได้สัมผัสกับงานที่เตรียมไปสู่อาชีพ ซึ่งจะช่วยให้ผู้เรียนเลือกอาชีพได้อย่างเหมาะสมในอนาคต (กรมวิชาการ. 2546 : 3)

การสอนวิชาการงานอาชีพและเทคโนโลยี เป็นการสอนที่มุ่งพัฒนาผู้เรียนให้มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับงานอาชีพและเทคโนโลยี มีทักษะการทำงาน ทักษะการจัดการสามารถนำเทคโนโลยี สารสนเทศและเทคโนโลยีต่าง ๆ มาใช้ในการทำงานอย่างถูกต้องเหมาะสม คุ่มค่าและมีคุณธรรม

สร้างและพัฒนาผลิตภัณฑ์หรือวิธีการใหม่ สามารถทำงานเป็นหมู่คณะ มีนิสัยรักการทำงานเห็นคุณค่าและมีเจตคติที่ดีต่องาน ตลอดจนมีคุณธรรม จริยธรรมและค่านิยมที่เป็นพื้นฐาน ได้แก่ ความซื่อสัตย์ ประหยัดและอดทน อันจะนำไปสู่การให้ผู้เรียน

สามารถช่วยเหลือตนเองและพึ่งตนเองได้ตามพระราชดำริเศรษฐกิจพอเพียง สามารถดำรงชีวิตอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข ร่วมมือและแข่งขันในระดับสากลในบริบทของสังคมไทย

จากข้อมูลรายงานผลการประเมินตนเอง (Self Assessment Report) ของโรงเรียนหนองเหล็กศึกษา ปีการศึกษา 2549 มาตรฐานที่ 5 ด้านผู้เรียนมีความรู้และทักษะที่จำเป็นตามหลักสูตร พบว่าระดับผลการเรียนเฉลี่ยวิชาการงานอาชีพและเทคโนโลยีของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1-6 นักเรียนได้เกรดเฉลี่ย 2.50 โดยนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ผลการเรียนเฉลี่ยที่ 2.53 ซึ่งยังไม่บรรลุเป้าหมายของโรงเรียนที่ตั้งไว้ 3.00 เมื่อพิจารณาถึงสาเหตุของปัญหาการสอน พบว่านักเรียนมีเจตคติที่ไม่ดีต่อวิชาการงานอาชีพและเทคโนโลยี นอกจากนี้ปัญหาที่พบคือ การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนไม่เหมาะสมกับความสนใจของผู้เรียน (โรงเรียนหนองเหล็กศึกษา, 2552 : 1-4)

จากสภาพปัญหาดังกล่าวการแสวงหานวัตกรรมมาใช้ในการพัฒนาการเรียนการสอนจึงเป็นภารกิจสำคัญของครูผู้สอน ทั้งนี้เพื่อช่วยยกระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของผู้เรียนให้พัฒนาขึ้นครูผู้สอนจึงจำเป็นต้องมีการคิดค้นหาเทคนิควิธีการสอนใหม่ ๆ มาใช้ในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนเพื่อให้ผู้เรียนมีคุณลักษณะสอดคล้องตามเจตนารมณ์ของหลักสูตร

ผู้วิจัยจึงได้มีความประสงค์ที่จะทำการวิจัย เรื่อง งานประดิษฐ์ของใช้จากวัสดุธรรมชาติเพื่อเป็นพื้นฐานในการเรียนต่อไปและทำให้นักเรียนได้รับการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนแล้วจะทำให้ให้นักเรียนได้ฝึกทักษะที่จะศึกษาต่อในระดับต่อไปให้มีทักษะเรียนรู้ด้วยตนเองและทักษะกระบวนการทางสังคมหล่อหลอมให้นักเรียนเป็นคนดี เก่ง มีความสุข ซึ่งเป็นคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติและใช้การวิจัยเชิงปฏิบัติการซึ่งเป็นวิธีการที่มุ่งเน้นการแก้ไขปัญหา โดยเฉพาะปัญหาที่เกิดขึ้น ผู้ศึกษาจะวางแผนเพื่อกำหนดขั้นตอนและวิธีการ ซึ่งเป็นขั้นตอนของการวิจัยเชิงปฏิบัติการมาปรับปรุงและพัฒนาแผนการจัดการจัดการเรียนรู้ เพื่อพัฒนากิจกรรมการเรียนการสอนวิชาการงานอาชีพและเทคโนโลยี เรื่องงานประดิษฐ์ของใช้จากวัสดุธรรมชาติต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อ

1. พัฒนาแผนการจัดการเรียนรู้ที่เน้นทักษะและกระบวนการ เรื่อง งานประดิษฐ์ของใช้จากวัสดุธรรมชาติ กลุ่มสาระการงานอาชีพและเทคโนโลยี สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ให้มีประสิทธิภาพตามเกณฑ์มาตรฐาน 80/80

2. เปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนก่อนเรียนและหลังเรียนของนักเรียนที่เรียนด้วยแผนการจัดการเรียนรู้ที่เน้นทักษะและกระบวนการ เรื่อง งานประดิษฐ์ของใช้จากวัสดุธรรมชาติ กลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพและเทคโนโลยี สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1

3. เพื่อหาดัชนีประสิทธิผลของการเรียนรู้เรื่อง งานประดิษฐ์ของใช้จากวัสดุธรรมชาติ ที่เน้นทักษะกระบวนการ กลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพและเทคโนโลยี สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1

4. เพื่อศึกษาความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อการเรียนด้วยแผนการจัดการเรียนรู้ที่เน้นทักษะและกระบวนการทำงาน เรื่อง งานประดิษฐ์ของใช้จากวัสดุธรรมชาติ กลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพและเทคโนโลยี สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1

สมมติฐานการวิจัย

สมมติฐานในการวิจัย ประกอบด้วย

1. การพัฒนาแผนการจัดการเรียนรู้ เรื่อง งานประดิษฐ์ของใช้จากวัสดุธรรมชาติที่เน้นทักษะกระบวนการกลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพและเทคโนโลยี ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 มีประสิทธิภาพตามเกณฑ์ 80/80

2. ดัชนีประสิทธิผลของการพัฒนาการฝึกทักษะ เรื่อง งานประดิษฐ์ของใช้จากวัสดุธรรมชาติที่เน้นทักษะกระบวนการ กลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพและเทคโนโลยี สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 สูงกว่าเกณฑ์ .05

3. ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนด้านการพัฒนาการฝึกทักษะ เรื่องงานประดิษฐ์ของใช้จากวัสดุธรรมชาติที่เน้นทักษะกระบวนการ กลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพและเทคโนโลยี สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน

ขอบเขตการวิจัย

1. ประชากร

1.1 ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ เป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 จำนวน 105 คน จำนวน 3 ห้องเรียนภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2553 ของโรงเรียนหนองเหล็กศึกษา สังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดมหาสารคาม อำเภอโกสุมพิสัย จังหวัดมหาสารคาม

1.2 กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1/3 จำนวน 33 คน โรงเรียนหนองเหล็กศึกษา อำเภอโกสุมพิสัย จังหวัดมหาสารคาม ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2553 ซึ่งได้มาโดยการเลือกสุ่มอย่างง่าย (Simple Random Sampling) โดยใช้ห้องเรียน เป็นหน่วยการสุ่ม

2. ตัวแปรที่ใช้ในการศึกษามี ดังนี้

2.1 ตัวแปรอิสระ ได้แก่ แผนการจัดการเรียนรู้ที่เน้นทักษะกระบวนการ

2.2 ตัวแปรตาม ได้แก่ ทักษะกระบวนการปฏิบัติงาน

3. เนื้อหาที่ใช้ในการศึกษาวิจัย

เนื้อหาที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ศึกษาหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 กลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพและเทคโนโลยี และผลการเรียนรู้ ที่คาดหวังระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 และเลือกหน่วยและเรื่องที่เหมาะสมกับการพัฒนา การฝึกทักษะ

หลังจากนั้น ผู้วิจัยได้ศึกษาคัดเลือกเนื้อหาจากหนังสือซึ่งสอดคล้องกับหน่วย การเรียนซึ่งผู้วิจัยได้เลือกหน่วยการเรียนรู้ ดังนี้

หน่วยที่ 1 เรื่อง งานประดิษฐ์ของใช้จากวัสดุธรรมชาติ ผู้วิจัยเลือกมา 8 เรื่อง คือ

แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 1 เรื่อง ความสำคัญ ความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับงาน ประดิษฐ์ งานประดิษฐ์และประเภทของงานประดิษฐ์

แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 2 เรื่อง การเตรียมวัสดุอุปกรณ์ ขั้นตอนกระบวนการ ทำงานและการเก็บรักษาเครื่องมือเครื่องใช้

แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 3 เรื่อง การประดิษฐ์ที่รองแก้วจากไม้ไผ่

แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 4 เรื่อง การประดิษฐ์โคมบายจากเปลือกหอย

แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 5 เรื่อง การประดิษฐ์พวงมาลัยจากใบยางพารา

แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 6 เรื่อง การประดิษฐ์ดอกไม้จากใบโพธิ์

แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 7 เรื่อง การประดิษฐ์เข็มกลัดจากใบโพธิ์

แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 8 เรื่อง การประดิษฐ์ที่ทับกระดาษจากหิน

4. ระยะเวลา

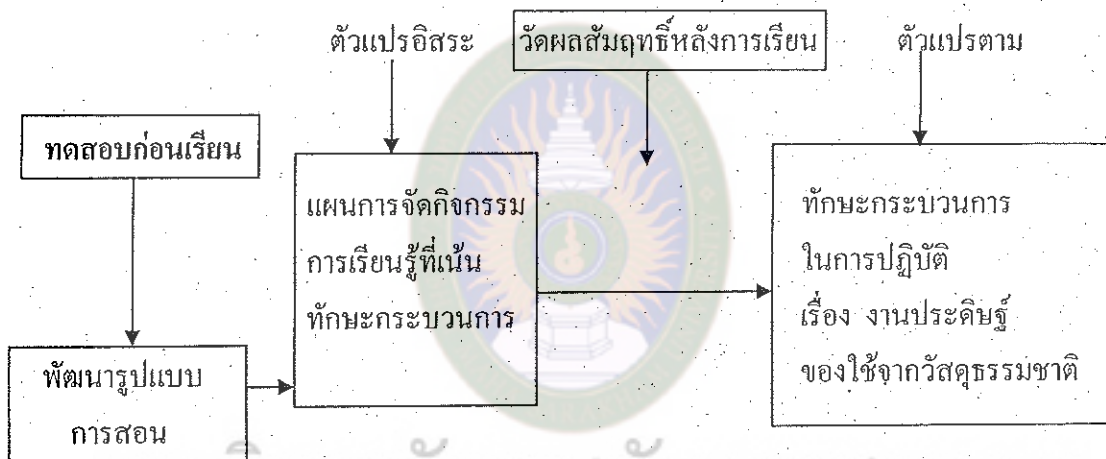
ในภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2553

5. สถานที่ทำการวิจัย

โรงเรียนหนองเหล็กศึกษา ตำบลหนองเหล็ก อำเภอโกสุมพิสัย
จังหวัดมหาสารคาม สังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดมหาสารคาม

กรอบแนวคิดในการวิจัย

ผู้วิจัย ได้ศึกษาและกำหนดกรอบแนวคิดในการพัฒนาแผนการจัดการเรียนรู้ เรื่อง งานประดิษฐ์ของใช้จากวัสดุธรรมชาติ กลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพและเทคโนโลยี สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ดังต่อไปนี้

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
RAJABHAT MAHASARAKHAM UNIVERSITY

นิยามศัพท์เฉพาะ

1. แผนการจัดการเรียนรู้ที่เน้นทักษะกระบวนการ หมายถึง เอกสารที่เสนอแนวทางการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ การสอน กลุ่มสาระการเรียนรู้ การงานอาชีพและเทคโนโลยี ให้บังเกิดผลในทางปฏิบัติ ผู้เรียนได้ฝึกการคิดอย่างเป็นระบบ โดยการพัฒนารูปแบบเทคโนโลยี นวัตกรรม การสอนให้มีความหลากหลายทั้งรูปแบบและเนื้อหา เพื่อให้ผู้เรียน. คิดวิเคราะห์ สังเคราะห์ เรียนรู้วิธีการทำงานอย่างเป็นขั้นตอน

2. ทักษะกระบวนการทำงาน หมายถึง การลงมือทำงานด้วยตนเอง โดยมุ่งเน้นการฝึกวิธีการทำงานอย่างสม่ำเสมอ รวมถึงการจัดระบบการทำงานเป็นรายบุคคล การทำงานเป็นรายกลุ่ม เพื่อให้ทำงานสำเร็จตามเป้าหมายอย่างมีประสิทธิภาพ โดยมีขั้นตอนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ดังนี้

2.1 ขั้นศึกษาและวิเคราะห์ ซึ่งเป็นขั้นตอนที่นักเรียนเรียนรู้ที่จะแจกแจงว่าจะทำเป็นงานประเภทใด ต้องใช้เครื่องมือและอุปกรณ์อะไรบ้าง มีขั้นตอนการปฏิบัติอย่างไร

2.2 ขั้นวางแผน เป็นขั้นตอนที่นักเรียนวางแผนว่าจะใช้กำลังงานอย่างไรจะทำคนเดียวหรือต้องทำหลายคน จะแบ่งหน้าที่อย่างไร ต้องใช้วัสดุอุปกรณ์อะไรบ้าง จะต้องใช้เงินลงทุนในการทำงานมากน้อยเพียงไร กำหนดวิธีการทำงานให้เป็นขั้นตอนจนงานสำเร็จ

2.3 ขั้นปฏิบัติ เป็นขั้นตอนที่ให้นักเรียนได้ทำงานเป็นไปตามลำดับขั้นตอนที่วางแผนไว้ ดังนี้

2.3.1 ผู้สอนให้คำแนะนำ เกี่ยวกับงานประดิษฐ์

2.3.2 ผู้เรียนฝึกปฏิบัติ เกี่ยวกับทักษะงานประดิษฐ์

2.3.3 ผู้เรียนฝึกฝน ทักษะงานประดิษฐ์ให้มีความชำนาญ

3. ประสิทธิภาพ หมายถึง ความสามารถของแผนการจัดการเรียนรู้ที่เน้นทักษะกระบวนการทำงาน ในการสร้างผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ให้นักเรียนเกิดการเรียนรู้ตามเกณฑ์ 80 / 80 ดังนี้

80 ตัวแรก หมายถึง นักเรียนสามารถทำแบบฝึกหัดที่กำหนดไว้ในแผนการจัดการเรียนรู้ที่เน้นทักษะกระบวนการทำงานได้คะแนนเฉลี่ยร้อยละ 80

80 ตัวหลัง หมายถึง นักเรียนสามารถทำแบบทดสอบหลังเรียน (Posttest) ได้คะแนนเฉลี่ยร้อยละ 80

4. ดัชนีประสิทธิผล หมายถึง ค่าการประเมินแผนการจัดการเรียนรู้ที่เน้นทักษะกระบวนการ ซึ่งประเมินได้จากการให้นักเรียนทำแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

ก่อนเรียนและหลังเรียนด้วยแผนการจัดการเรียนรู้ที่เน้นทักษะกระบวนการทำงานที่พัฒนาขึ้น แล้วนำคะแนนจากการทดสอบไปแทนค่าในสูตรหาค่าดัชนีประสิทธิผล เพื่อวิเคราะห์ว่านักเรียนมีคะแนนเพิ่มขึ้นคิดเป็นร้อยละเท่าใดจากก่อนเรียน ผลการประเมินที่ได้คือดัชนีประสิทธิผล

5. ความพึงพอใจต่อบทเรียน หมายถึง ความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อแผนการจัดการเรียนรู้ที่เน้นทักษะกระบวนการทำงาน เรื่อง งานประดิษฐ์ของใช้จากวัสดุธรรมชาติ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 กลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพและเทคโนโลยี

6. ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน หมายถึง ความรู้ความเข้าใจในสาระเนื้อหาวิชาของนักเรียนหลังการเรียนด้วยแผนการจัดการเรียนรู้ที่เน้นทักษะกระบวนการทำงาน ซึ่งวัดได้จากคะแนนของการทำแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น

7. แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน หมายถึง แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เรื่อง งานประดิษฐ์ของใช้จากวัสดุธรรมชาติ กลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพและเทคโนโลยี สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นเป็นแบบทดสอบปรนัย ชนิด 4 ตัวเลือก จำนวน 30 ข้อ

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. ครูผู้สอนได้แผนการจัดการเรียนรู้ที่เน้นทักษะกระบวนการเรื่องงานประดิษฐ์ของใช้จากธรรมชาติ
2. นักเรียนมีความรู้ความสามารถในการประดิษฐ์ของใช้จากวัสดุธรรมชาติ
3. เป็นแนวทางสำหรับครูผู้สอนและผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องในการพัฒนาการเรียนการสอนด้วยการพัฒนาการฝึกทักษะ ซึ่งสามารถนำไปใช้ในการพัฒนาการเรียนการสอนกลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพและเทคโนโลยีได้เป็นอย่างดี